

Araştırma Makalesi - Gönderim Tarihi: 12.09.2019 - Kabul Tarihi: 09.12.2019

Kültürlerarası İletişim Sürecinde Kültürleşme ve Kültürel Ayırt Edicilik: Japonya'da Yaşayan Türk Göçmenler Üzerine Nitel Bir Araştırma

Bahar Urhan Torun¹

Öz

Farklı bir kültüre çeşitli nedenlerle uyum sağlamak zorunda kalan bireylerin karşılaştıkları güçlüklerin saptanması ve incelenmesi, küresel bir kültürün olduğu tartışılan dünyada, kültürlerarası yaşamı zorlaştıran unsurların ortadan kaldırılması anlamına gelebilmektedir. Her ülkenin kendi göçmeni her göçmenin de kendi kültürü olduğu düşünüldüğünde söz konusu kültürel uyumun niteliği ve kapsamı da değişiklik gösterebilmektedir. Ayrıca bireyler, sonradan dâhil olduğu kültüre sağlıklı bir biçimde uyum sağlamış olsa bile, etnik kimlikleri ve kültürel ayırt edicilikleri, söz konusu kimliğin niteliği ve kültürel uyumun sürekliliği hakkında fikir sağlamaktadır.

Bu çerçevede ele alınan çalışma, Japonya'da yaşamakta olan Türk göçmenlerin kültürleşme ve kültürel ayırt edicilik durumlarını ortaya koymak amacıyla tasarlanmıştır. Konuya ışık tutması açısından Japonya'da yaşayan 8 Türk göçmenin yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat yöntemi ile etnik kimlikleri ile ilgili tutumları ve yeni kültüre uyum sağlama stratejileri araştırılmıştır. Buna göre katılımcıların kültürel uyum ve kültürel ayırt ediciliklerinin yüksek olduğu; kültürleşme stratejileri bakımından da *bütünleşme stratejisini* benimsedikleri görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültürleşme, etnik kimlik, kültürel ayırt edicilik, göçmen, bütünleşme stratejisi

Atf: U. Torun, Bahar. (2019) Kültürlerarası İletişim Sürecinde Kültürleşme ve Kültürel Ayırt Edicilik: Japonya'da Yaşayan Türk Göçmenler Üzerine Nitel Bir Araştırma. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi (AKİL) Aralık (32) s. 71-89

Acculturation and Cultural Distinctiveness in the Intercultural Communication Process: A Qualitative Research on Turkish Immigrants Living in Japan

In a world that a global culture is being discussed, identifying and examining the challenges faced by individuals who have had to adapt to a different culture for various reasons, can mean the elimination of elements that make intercultural life difficult. Considering that each country has its own immigrant and each immigrant has its own culture, the nature and scope of the cultural adaptation may vary. In addition, even if individuals adapted to new culture in a healthy way, their ethnic identities and cultural distinctiveness open a new window into the nature of the quality of identity and the continuity of cultural cohesion.

In this context, the study is designed to reveal acculturation and cultural distinctiveness condition of Turkish immigrants living in Japan. In order to shed light on the subject, the attitudes about their ethnic identities and acculturation strategies of 8 Turkish immigrants living in Japan have been researched through semi-structured in-depth interviews. According to the results; the participants have high cultural distinctiveness and adopt integration strategy in terms of acculturation strategies.

Keywords: Acculturation, ethnic identity, cultural distinctiveness, immigrants, integration strategy

1. Giriş

Türk Dil Kurumu (TDK) Türkçe Sözlüğünde *göç*; “ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi”; göçmen ise, “kendi ülkesinden ayrılarak yerleşmek için başka ülkeye giden kimse, aile veya topluluk” olarak tanımlanmaktadır (tdk.gov.tr, 2019). Günümüz koşullarında seyahat etmenin kolaylığı insanları yaşamak için alternatif ülkeler aramaya yönlendirmiş, daha iyi şartlarda yaşama hayali ile insanlar, yabancı ülkelerde iş ve yaşam olanaklarını araştırır hale gelmiştir. Küreselleşme kavramının artık sıradanlaşması ile insanlar, farklı kültürde iş sahibi olmak ve yaşamını o ülkede kurgulamak ile ilgili artık neredeyse hiçbir endişe duymamaktadır.

Genellikle yakın ülkeleri yaşamak için tercih eden insanların artık uzak ülkelere de sıklıkla göç ettiği görülmektedir. Türkiye için Japonya'nın oldukça uzak mesafede bulunan bir alternatif olması dezavantaj gibi görünse de elde edilecek iş olanakları ve yaşam şartları ile kıyaslandığında insanlara her geçen gün daha da cazip hale gelmektedir. Özellikle Japon kültürünü değişik medya kanalları sayesinde daha iyi tanımaya başlayan Türkler, Japonya'yı deyim yerindeyse bir ütopya olarak görmekte ve bu ülkede yaşamının yollarını aramaktadır. Japonya Adalet Bakanlığı tarafından 2018 yılı sonunda açıklanan ve 1 Haziran 2018 tarihi itibarıyla Japonya'da ikamet izni ile bulunan yabancılara ilişkin resmi istatistiklere göre Japonya'da 5.393 Türk vatandaşı bulunmaktadır. 18-60 yaş grubunda yer alan 4.404 Türk vatandaşının ise %81,3'ünün erkek olduğu kaydedilmiştir (T.C. Tokyo Büyükelçiliği, 2019). Bu sayının diğer ülkelerdeki Türk göçmen sayısına oranla daha az olması ise Türklere özel bir durum değildir.

ve Japonya'nın uyguladığı sıkı göçmen politikasından kaynaklanmaktadır. Söz konusu politikaların dayanak noktası; Japon ırkını koruma ve türdeş topluluk oluşturma görüşüdür. Çünkü Japon göçmenlik yasaları sadece yüksek becerileri olan çalışanları ya da Japon ataları olan çalışanları göçmen olarak kabul etme taraftarıdır. Bunun nedeni ise düşük ücretle çalışma ve suç oranında artış arasındaki muhtemel ilişkidir. Bu durum Japonları ikiye bölmüştür. Statükoyu destekleyen kısım çalışan ihtiyacını Japonların karşılayabileceğini savunurken diğer kısım, Japon yaşlı nüfusunun hızla artmasının çalışan sayısında azalmaya neden olacağı endişesi ile göçmenlerin kabulü konusunda esnek olunması taraftarıdır. Nitekim Haziran 2018'de Japon devleti beş yıllık göçmenliği gündeme getirmiş, Japonların ilgi duymadığı ve işgücü eksikliği bulunan inşaat, hemşirelik, otelcilik, tarım ve gemi yapımı işlerinde istihdam edilmek üzere 500 bin kadar göçmene izin verilmesi ile ilgili bir planı duyurmuştur (Bradford & Phillips, 2018: 1-2).

BBC World Service tarafından 2017 yılında, içinde Türkiye'nin de olduğu 28 ülkede yapılan araştırmanın sonuçlarına göre her iki Türk vatandaşından birinin Japonya hakkında olumlu algısı olduğu, bu algının ise 2010'da yapılan benzer araştırmanın sonuçlarına göre %16 artış gösterdiği görülmektedir (BBC World Service Poll). Türklerin, Japonlara yakınlık hissetmesinin nedenlerinden biri 1890 yılında Ertuğrul Firkateyninin Japonya açıklarında batması ve bunun sonucunda Türkler ve Japonlar arasında oluşan derin bağdır (Abaday, 2010). 1985'de ise Tahran'da mahsur kalan Japon grubunu Türk pilotların kurtarması ile bu dostluk perçinlenmiştir. 14 yıl sonra 1999 Gölçük depreminde ise Japonlar Türklere büyük yardımda bulunmuştur (Sariboğa ve Sarıkaya, 2004; Yıldız, 2013). Karşılıklı iyi niyetlerin sergilendiği bu ilişkiler çerçevesinde Japon ve Türk dostluğu insanların da algısında olumlu bir imaj oluşturmuştur.

Söz konusu yakınlık ve ilgi, TÜBİTAK'ın 1986 yılında başlattığı kan haritalama projesinden ortaya çıkan veriler çerçevesinde de anlama bürünebilir. Ulusal Talasemi Konseyi Başkanı Prof. Dr. Duran Canatan'ın verdiği bilgiye göre; 16 ilde yaklaşık 900 bin kişiden alınan kan örneklerinin incelendiği çalışmada Türkler ve Japonların ortak bir genetik geçmişe sahip ve akraba olduğu, özellikle Ege ve Trakya'da yaşayan Türkler ile Japonların aynı kan özellikleri taşıdığı ortaya çıkmıştır (Asialogy, 2017). Ayrıca Altay'ın 2002 yılında gerçekleştirdiği çalışmada geriye dönük 40 yıl içerisinde yapılan anormal hemoglobinler çalışmaları taranmış ve sadece Türkler ile Japonlarda rastlanan, Türkiye'de "Hb Ankara" Japonya'da ise "Hb Ube 2" adı verilmiş olan, bir kan hastalığı aracılığıyla genetik bağ ilişkisi ortaya konmuştur (2002: s.63-74). Bu araştırmaların sonuçlarında da ortaya çıkan akrabalık olasılığı, Türkler tarafından olumlu bir durum olarak algılanmaktadır.

Türkler kültürel bağlamda da Japon halkıyla benzer özelliklere sahiptir. Örneğin, Japonya'da birçok evde "tatami" adı verilen odalar vardır ve bu odalara ayakkabı ile girilmez. İnsanlar bu odada "zabuton" adı verilen yer minderlerinde oturmayı tercih etmektedir. Kimi zaman yere yatak sererek bu odada yatmakta kimi zaman da bir sehpa ile yemek odası haline getirilmektedir (Ikegami, 1991: 202). Bu durum Türkiye'de de köy evlerinde hâlâ bulunmaktadır. İnsanlar yer minderlerinde oturup, yer sofralarında yemek yemektedir. Ayrıca eve girerken ayakkabı çıkarmak, Türk kültüründe oldukça yaygın bir davranıştır.

Japon ve Türk aile yapısındaki benzerlikler de dikkat çekicidir. Morgan ve Hiroshima'ya göre Japon gençlerin evliliklerinin ilk yıllarında maddi olanaklarını yükseltene kadar aileleri ile yaşamaları; yaşlıların ise bakıma ihtiyacı olduğunda çocuklarının yanına taşınmaları oldukça yaygındır. Evlilerin çocuk sahibi olduğunda çocuğa bakma işini ebeveynlerinin üstlenmesi de bir başka benzerlik olarak gösterilebilir (1983: s.271). İki ülke arasındaki mesafenin oldukça uzak olması nedeniyle geçmişten günümüze kültürlerarası etkileşimin kısıtlı olması doğal bir sonuçtur. Ancak buna rağmen kültür ve gelenek açısından bu tür benzerlikler oldukça ilgi çekicidir.

Bu çalışma, Japonya'da yaşayan Türk göçmenlerin somut değerlendirilmeleri aracılığıyla, kültürel yapı bağlamında benzerlikler taşıdığı görülen Japonya ve Türkiye arasında kültürlerarası etkileşimin artmasına katkı sağlayabilir ve Japon hükümeti tarafından esnetilmesi planlanan göçmen politikası neticesinde meydana çıkacak istihdamdan, Türklerin de yararlanması sağlanabilir. Ayrıca çalışmanın tasarlanmasında, 2019 yılının Japonya'da "Türk Kültür Yılı" ilan edilmesi (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı: 2019) göz önünde bulundurulmuş, Türk-Japon kültürlerarası iletişim ve ilişkilerine bilimsel anlamda katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Kültürlerarası iletişim çalışmaları küreselleşmiş dünyada etkili bir iletişimci olabilmek için doğru bilgiye ulaşmak amacıyla gerçekleştirilmektedir. Örneğin Byram'a göre kültürlerarası iletişimde; tutum, bilgi ve beceri üç önemli faktördür ve başarılı bir biçimde kültürlerarası iletişim gerçekleştirebilmek için yeni kültüre uyum sağlamaya çalışan bireylerin, kendi dünya görüşleri ve kültürel kimlikleri ile ilgili olarak saygı tutumu içerisinde olması gereklidir (Tosuncuoğlu, 2019: 46). Bu şekilde bireyler yeni dâhil oldukları kültüre de saygı tutumu çerçevesinde yaklaşabilmektedir.

Bennet'a göre kültürlerarası iletişimin esas noktası kişilerin yeni tanıştığı kültüre nasıl uyum sağladığıdır ancak bu uyum sıklıkla asimilasyon kavramı ile karıştırılmaktadır. Asimilasyon; kişinin dünya görüşünün, ev sahibi kültüre ait dünya görüşü ile yer değiştirmesi ile sonuçlanan bir sosyalleşme sürecidir. Uyum sağlamak ise kişinin orijinal dünya görüşünün, ev sahibi kültürün dünya görüşünü de içerecek şekilde genişlemesidir. Asimilasyon sonucunda kişi yeni biri haline gelirken uyum sağlama sonucunda kişi çok kültürlü olabilmektedir. Uyum sağlayan kişiye ait kimlik meselesi ise oldukça karmaşıktır ve bunu anlamak kültürlerarası iletişimin sınırlarından biridir (1998: s.14-15). Bu sınırları aşabilmek ise farklı kültürlerdeki kültürleşme süreç ve stratejilerinin araştırılması ile gerçekleştirilebilir.

2. Kültürleşme Süreci ve Etnik Kimlik Algısı

Dünya nüfusunun hızla artması, teknolojik gelişmeler, ülkelerin maddi durumu ve işgücü ihtiyacı, bilgiye erişim kolaylığı ve sonucunda insanların ufkunun her geçen gün daha da genişlemesi gibi etkenler ile başka bir ülkede yaşamak ya da çalışmak korkulan bir kavramdan arzu edilen bir kavram olmaya doğru yol almıştır. Günümüz insanı sıla özlemine artık görüntülü bir telefon görüşmesi ile giderebilmekte, ülkeler arasındaki saat farkı bile iletişim kurmaya engel olamamaktadır. Kendi ülkesinde arzu ettiği iş ve yaşam olanaklarına kavuşamayan bireyler ise başka ülkelerde şansını denemek istemektedir. Buna olanak tanıyan ülkeler arası politikalar sayesinde, insan-

lar bir ülkenin vatandaşı olmaktan dünya vatandaşı olmaya doğru adım atmaktadır. Doğup büyüdüğü kültürden çıkıp farklı bir kültüre uyum sağlamaya çalışmak bir takım zorlukları da beraberinde getirmektedir. Kültürlerarası iletişim çalışmalarının önemi, söz konusu zorlukları en aza indirmek ya da kişilere karşılaşılabilecekleri engelleri nasıl aşabileceklerini göstermek adına, gün geçtikçe artmaktadır.

“Kültürleşme; etnik grupların, ev sahibi kültürün kültürel geleneklerine, değerlerine, inançlarına ve uygulamalarına uyum sağlamayı öğrendiği süreçtir.” (Urhan Torun ve Bozkurt, 2019: s.409). Berry'ye göre kültürleşme oldukça karmaşık bir süreçtir. Farklı kültürler arasında bireylerin ve grupların uzun süreli etkileşim halinde olmasının bir sonucudur ve her iki kültürde meydana gelen kültürel ve psikolojik değişimlerle açıklanmaktadır. Kültürleşme neticesinde bireylerin etnik kimlikleri ve aidiyetlerinde duygusal değişimler meydana gelir. Bu değişiklikler kişinin esas kültürüne aidiyet hissetmesi anlamına gelen “miras kültürle özdeşim” yani etnik kimliği ve yeni kültüre aidiyet hissetmesi anlamına gelen “ev sahibi kültürle özdeşim” boyutlarında meydana gelebilmektedir. Kişiler, etnik kimlikleri ile ilgili olarak; etnik kimliğini korumaya devam edecek miyim ve yeni kültürle etkileşime girmek istiyor muyum sorularına yanıt aramaktadır. Bu sorulara bireyin bulduğu yanıtlar bakımından dört farklı kültürleşme stratejisinden birini seçmesi söz konusudur: Özümseme stratejisinde birey kendi kültüründen kopmakta ve tamamen yeni kültüre ayak uydurmaktadır. *Ayrışma stratejisi* ise etnik kimliğini muhafaza etmeyi seçmesi ve yeni kültürle etkileşimden kaçınmasıdır. *Bütünleşme stratejisinde* ise her iki kültürü de özümsemeyi seçer ve hem etnik kimliğini koruması hem de yeni kültürü benimsemesi anlamına gelmektedir. Son olarak *marjinalleşme stratejisi* gelir ki bu da her iki kültürü de özümsemek anlamına gelmektedir (Koydemir ve Schütz, 2014: s.209).

İnsanların etnik kimlikleri statik bir kategori değildir ve zaman, farklı bağlamlar, yaş veya gelişimle birlikte nesiller boyunca değişime uğramaktadır. Zaman ve mekân içinde yeni bir kültürde meydana gelenler bu gibi değişiklikler, kültürleşmeyle ilgili değişiklikler olarak düşünülebilir (Phinney, 2003: s.63).

Avrupa'ya göç etmiş Türklerle ilgili yapılan araştırmalarda göçmenlerin kültürleşme sürecinde iki yönlü bir eğilim gösterdiği görülmektedir. Bunlardan ilki; ilk göçmen kuşağın meydana getirdiği getto tarzı yerleşimler kurmak ve buralarda bir arada yaşamaktır. Kültürel asimilasyon endişesi ile kendilerine ait kültürel adacıklar meydana getirerek Türkiye'deki gelenek ve adetlerini buralarda sürdüren göçmenler, sonrasında yeni kültürle etkileşimlerinin artması ve entegre olmaları neticesinde bu endişelerinden sıyrılmıştır. Diğer bir eğilim ise bu yerleşim yerlerinin dışında yaşayan Türklerin kimliklerinin kültürel, siyasal ve dini açıdan daha çabuk dönüşmesi şeklindedir (Kanık, 2018: s.232). Japonya'da yaşamakta olan Türk nüfusunun Avrupa ülkeleri ile kıyaslandığında oldukça az olması ve bu nedenle kendi yerleşim bölgelerini oluşturamayacak olmaları göz önünde bulundurulursa Japonya'da yaşayan Türk göçmenleri arasında, kültürleşme sürecinde sözü edilen ikinci tür eğilimin meydana gelme olasılığı daha yüksektir. Yani etnik kimliklerinin yeni kültürle etkileşim neticesinde dönüşmüş olması muhtemeldir.

3. Ayırt Ediciliğin Kültürel Boyutu

Ayırt edicilik kavramı, kişinin kendisinin ya da ait olduğu grubun farklılıklarının, farkında olması ve bunları ayırt etmesi şeklinde kısaca özetlenebilir. Becker ve arkadaşlarının aktardığına göre bu kavram, çeşitli sosyal psikolojik benlik ve kimlik süreçleri teorilerinin dayanak noktası olması açısından oldukça önemli bir kavramdır. Örneğin, Snyder ve Fromkin'in benzersizlik teorisinin temel fikri insanların kişilerarası ilişkilerinde ve iletişimde kendilerini diğerlerinden farklı ve benzersiz görme ihtiyacı duyduklarıdır. Gruplar arası bağlamda ise Tajfel ve Turner'ın sosyal kimlik teorisi temelde yine ayırt ediciliği merkez almaktadır ve insanların eylemlerinin çoğu zaman bazı gruplarla ilgili olarak kendi gruplarının farklılıklarını koruma ya da geri kazanma girişimleri olarak anlaşılabilir. Brewer'ın optimal ayırt edicilik teorisi, dahil olma ve ayırt edici özelliklere yönelik ihtiyaçlar nedeniyle, insanların kendi seçimlerinden ve grup üyeliğinden memnuniyet duyduğunu vurgulamaktadır (Becker vd. 2012: s.834).

McGuire'in ayırt edicilik teorisi ise, bir gruba ait bireylerin farklı ya da kendilerine has olan özelliklerinin kendilerine, diğer insanların ya da grupların ortak özelliklerinden, daha önemli geldiğini varsaymaktadır (1984). Kendi kültürüne ait olguları koruma eğiliminde olan ve farklılıkları sürdürmek için ait olduğu gruptan insanlarla bir araya gelmeye çalışan, onların yanında kendini daha özgür ve rahat hisseden bireyler ise kültürel ayırt edicilik sergilemektedir.

Toplumların başarılı bir şekilde çok kültürlü bir toplum olabilmesinin, aynı zamanda o toplumda yaşayan göçmenlerin de çok kültürlü bireyler olmasının yolu göçmen bireyin kendisini hem göçmenlere hem de o halkın yerlilerine ait olan ortak bir grubun üyesi olduğunu hissetmesi ile mümkündür. Bunun için kültürel ayırt edici özelliklerinin ve herkesle eşit haklara sahip olduklarının hem resmi olarak hem de sosyal olarak kabul edilmesi ve tanınması gerekir (Boog, 2014: s.23). Japonların göçmenlerle ilgili konservatif bir tutum sergilemesi sınırlı sayıda kabul gören göçmenlerin onlar gibi davranmaya, yaşam sürdürmeye özen göstermesine ve kültürel ayırt ediciliklerini bir kenara bırakarak toplumdaki her kesimle eşit zaman ve mekânda bir araya gelmeye meyilli olmasına neden olabilir. Başka bir deyişle, Japonya'da yaşayan Türk göçmenlerin, oldukça baskın özelliklere sahip Japon kültürüne mümkün olduğunca kısa sürede uyum sağlama çabası neticesinde kültürel ayırt edicilikleri yüksek olsa dahi yeterince sergileyemeyecekleri düşünülmektedir.

4. Yöntem

4.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma Japonya'da yaşamakta olan Türklerin kültürleşme durumları; bu bağlamda etnik kimliklerindeki değişimin gözlemlenmesi; aynı zamanda kültürel ayırt ediciliklerinin değişik bağlamlarda belirlenmesi amacıyla tasarlanmıştır. Araştırmanın temel kültürlerarası iletişim bağlamında Japonya'da yaşayan Türklerin sosyo-kültürel özelliklerini belirlemektir ve çalışma bu temel çerçevesinde tasarlanmıştır.

4.2. Araştırma Yöntem ve Örneklemi

Yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakat, katılımcıların kendi algıladıkları dünyayı yine kendi cümleleriyle anlatmasına olanak sağlar. Bu amaca ulaşmak için sorular çoğunlukla açık uçlu olmalıdır ve her soru esnek cümlelerden oluşmalıdır (Merriam, 2013). Bu nedenle, yarı yapılandırılmış mülakat yöntemi ile 8 katılımcıya internet ortamından Ocak 2019/Mayıs 2019 tarihleri arasında ulaşılmış ve kendilerine, kültürel ayırt ediciliklerini öğrenmek ve kültürleşme stratejilerini belirlemek amacıyla sorulan 17 açık uçlu soruya ek olarak 11 adet opsiyonel sosyo-demografik soru yöneltilmiştir. Mülakatın son bölümünde araştırmanın değinmediği ancak kendilerinin belirtmek istediği bir düşünceleri olup olmadığı sorulduktan sonra mülakatlar sona erdirilmiştir.

4.3. Araştırmanın Bulguları

Katılımcılar 25-51 yaş aralığındadır ve mesleklerinin mühendis, hukukçu, sanatçı, doktor ve yönetim danışmanlığı olduğu görülmektedir. Katılımcılardan ikisinin bekâr, beşinin evli olduğu, bir kişinin bu soruya cevap vermediği görülmüştür. Her bir katılımcının en az 4, en fazla 7 dil bildiği; Japonya'da doğup büyüyen katılımcı dışında diğer 7 katılımcının Japonya'ya ilk gidiş nedenlerinin tayin nedeniyle ve eğitim/ araştırma amaçlı olduğu saptanmıştır. Katılımcılar içerisinde 4 kişinin çocuk sahibi olduğu, bunlardan her birinin tek çocuk sahibi olduğu ve çocuklarının Türkçe bildiği görülmektedir. Evli olan katılımcılardan 4'ünün eşlerinin Japon olduğu ve eşlerinin de Türkçe bildiği, birinin ise eşinin Türk olduğu görülmüştür.

Araştırmada katılımcılara ilk olarak; "Japonya'da yaşamak ve Türkiye'de yaşamak arasındaki size göre temel benzerlikler/farklılıklar nelerdir?" sorusu yöneltilmiştir. Benzerliklerin; "Japonya'da yaşamak kırsal kesimde ise, Türkiye'ye bir miktar benzer...", "Benim için en büyük benzerlik iklim...", "Ataerkil bir toplum. O anlamda gelenekleri ve toplumsal hiyerarşileri bize benziyor. Doğu kültürünün bazı ortak noktalarını taşıyor iki ülke. Yaşlılara ve kendilerinden kıdemlilere bizde olduğu gibi saygı büyük.", "Yaşam mücadelesi aynı.", "Temel yaşam kavgası için yapılacak şeyler, çalışmak gereği aynı.", şeklinde ifadelerle açıklandığı; iki katılımcının benzerlik görmediği, bir katılımcının da Türkiye'de uzun süreli yaşamamış olduğu görülmektedir. Buna göre katılımcılar iki kültür arasında az sayıda benzerlikten söz etmektedir.

Farklılıklarla ilgili ise; "Çoğu zaman fikir birliği içinde olunan kişilerle iletişimde kalınır. Fikirsel olarak uyum sağlanamadığı durumda, saygı çerçevesinde bağlar zayıf tutulur. Aile içinde de fikren uyum sağlanmadığında sıklıkla görüşülmez. Aile bağları güçlü görünse de iletişim sıklığı daha azdır. Anne baba ile yetişkin çocuk daha az buluşur, telefonda haberleşir. Çok uzun dönemli planlamalara uyum sağlamak gerekir. Aile üyeleri veya arkadaşlar anlık buluşmalara çok nadir rastlanır. Önceden gün saat konusunda mutabakat sağlanmadan, buluşma, ziyaret çok nadir görülür. Buna karşılık iş arkadaşlarıyla daha fazla zaman geçirilir.", "Japonya düzen, incelik, akıl, planlama ve bilgi demek. Geleneğe ve geleceğe değer vermek demek. Halkın yaşam düzeyinin yüksek olması demek.", "Hemen hemen her şey farklı. Japonya olduğu için değil, gelişmiş ülke olduğu için farklı olan taraflar daha fazla.", "Benim hissettiğim en büyük farklılık bireylerin birbirine saygısı ve güvenlik konusu... Daha ilginç toplum o kadar

düzgün işleyen bir sistemde yaşıyor ki, buraya gelen yabancılar da kendi ülkelerindeki gibi değil, bu toplumun kurallarına göre yaşıyorlar. İkinci konu güvenlik konusu maalesef. Geceleri sokaklarda dolaşmak son derece güvenli... Hırsızlık olayı çok az...”, "...JP'de genel barış ve huzur ortamı var. Saygı var.", "En büyük fark ise düzenlilik. Japonya çok düzenli bir yer; herkes kurallara uyduğu, toplu taşıma gibi genel kullanılan şeyler düzgün çalıştığı için belirsizlik ve düzensizlik çok az...", "Farklılık ise insanı sınırlendirecek öğelerin Japonya'da az olması..." şeklinde ifade edildiği görülmektedir. Bu bağlamda katılımcıların kullandıkları ifadeler içerisinde sıklıkla değinmiş olduğu; "düzen, huzur, güvende olmak, saygı, planlı olma ve değer görme" gibi ifadelerle göç ettiği kültürün daha olumlu özellikleri olduğunu dile getirdiği görülmektedir.

"Japon kültürü ve Türk kültürü arasında gözlemediğiniz temel benzerlikler / farklılıklar nelerdir?" sorusuna ise; "Temel benzerlikler aile ve toplum yapısında görülebilir. Kadının aile içinde ve iş yaşamında erkeğe nazaran daha arka planda tutulması Türk aile yaşamına bir miktar yakınsar. Kadına verilen annelik görevi, büyüğe saygı, çocuğa şefkat Japonya'da da öteden beri vardır. Önemli günlerde (bayram vs.) büyüklere, komşularını, ibadethaneleri ziyaret, vb. beraber yemek yemek gibi benzerlikler görülebilir. Türkiye'de azalsa da hala sıkça görülen aile içinde olan olayları aile içinde çözme, küçük toplulukların ortak çıkarlar adına bir araya gelmesi, özellikle acil durumda toplu haberleşme ve yardımlaşma kültürü Japonya'da da vardır. Özellikle kırsal alanlarda ortak yaşamın ana dayanak noktası budur. Yerine göre işe, temizliğe, hasata yardım olabilir. Ancak mali olarak parasal yardım azdır. Parasal konuların bir yabancıyla (birincil dereceden yakınlar haricinde) paylaşılması hoş görülmez. Farklılık ise ortak yaşam içinde kişisel alanlar çok nettir. Kişisel mahremiyeti muhafaza etmek, bir başkasının yaşamına müdahale etmemek yazılı olmayan ancak belirlenmiş, çok temel kurallardandır. Aile fertlerinin görüşlerine saygı gösterilmesi, aile ferdi dahi olsa izinsiz evlere, özel alanlara müdahale edilmemesi (bir örnek olarak çatı kapı evlere misafir gelmemesi) Türkiye ile olan büyük farklardan biridir.", "Türkler genelde Japonlara göre daha yakınlar, sıcakkanlılar. Japonya'da her şey düzenli, temiz ve sistematik. İyi bir şey ama kişisel yardımlaşma hakkında Türkiye'yi çok severim.", "Japonlar her konuda ilerleme, gelişimi amaç edinmişler. Kendi kültürleri kadar diğer kültürleri bir değer olarak görüp ilgileniyorlar...", "Muhafazakar aile yapısı, evin içi ve dışının eşikte ayrılması gibi konularda benzerlik var. Eğitimle insanın ve yaşamının değişebileceği inancı var. Bu çok farklı. Ayrıca canlı cansız her şeyde ruh olduğuna inanılıyor ve saygı gösteriliyor, burası da çok güzel ve farklı bir alan.", "Doğu kültürünün benzer özellikleri var. Akşam yemeğinin mümkünse birlikte yenmesi, masa kurulduğunda yemeğe birlikte başlanması, yaşlıya, büyüğe saygı gibi özellikler. Farklılıklardan başlıcası yine üzülerek söylüyorum ki biz tembel bir toplumuz. Japonlar çalışmayı bir kültür haline getirmişler. Bütün dünyanın Japonları çok çalışkan görmesinin sebebi bu. Çok çalışmak ve bir ömür boyu aktif kalmak bir hayat tarzı burada.", "Asya kültüründen gelen, bireysellik yerine gruba bağımlılık ortak. JP'de bu bağ daha aile odaklı. TR'de hemşerilik, mahallelik gibi başka çemberler de var. Yaşlıya saygı, ülke sevgisi, eskiden gelen geleneklere bağlılık da benzer. Ancak, temelde JP'de Konfüçyüs, Budist ve Şintoizm'den gelen davranış biçimleri, sanat/zanaat biçimleri, inançlar ve gelenekler var. TR'den çok farklı. Temel ahlak anlayışında çok büyük bir fark var. JP'de insanlar işlerinin uzmanı olup, layıkıyla yaptıkları zaman rahat ediyorlar. TR'de "isi kaytarmak",

“kolaydan para kazanmak” adeta ustun görülüyor. Helal kazanç kavramı sanki TR’de biçimsel, JP’de içsel.”, “Büyüğe ve yetkililere saygı ve aile yapısı Türk kültürüne benziyor, ne kadar Türkiye bu konuda biraz değişiyor olsa da temel benzer. Bunun dışında diğer şeyler çok farklı. Yemek kültürü, müzik, sanat, din, hep Türkiye’den farklı. Zaten bu konularda Japonya hemen hemen her yerden farklı.”, Farklılıklar tonlarca var ama benzerlik olarak ayakkabı çıkarmak gibi...” şeklinde cevap verilmiştir. Katılımcıların detaylıca anlattığı unsurlar içerisinde dikkat çeken ortak özellikler; büyüklere ve üstlere saygı, aile ve inanç kavramlarıdır. Ancak katılımcılar; çalışkanlık, işinin ehli olma ve saygı konularında Japon kültürünün daha olumlu özellikler taşıdığını belirtmişlerdir.

“Japonya’da yaşayan Türk arkadaşlarınız ya da akrabalarınız var mı? Varsa bu insanlarla ne sıklıkta bir araya gelirsiniz?” sorusu sorulmuş buna göre katılımcıların Japonya’da yaşayan akrabalarının olmadığı, sadece Türk arkadaşlarının olduğu, onlarla da ortalama ayda ya da iki ayda bir görüştükleri görülmüştür.

“Japonya’da yaşayan Türk arkadaşlarınız ya da akrabalarınız bir şeye ihtiyacı olduğunda rahatlıkla size başvurabilirler mi? Talep ettikleri yardım ya da desteği verirken memnun olur musunuz? Neden?” sorusuna; “Yardımanın maksadı ve içeriğine göre, yardımın şekli ve türü değişir. Aileden biri olarak görülen arkadaşlara yardım konusunda Türkler daha açık ve cömerttir.”, “Genelde bana değil, babama geliyorlar. Ben de babam sorarsa Japonca araştırma/başvuru vs. yaparak yardım ediyorum. Yardım edebildiğim zaman memnun kalıyorum tabii.”, “Evet. Birbirimizden yardım ister yardım ederiz.”, “Evet arıyorlar... Elimden geleni yapıyorum.”, “Tabii ki ulaşabilirler ve tabii ki memnun olurum. Yabancı ülkede yaşamak bir anlamda yalnızlık demek, ne kadar misafirperver olurlarsa olsunlar insan kendi doğup büyüdüğü kültürün getirdiklerini özliyor. Aynı dili konuştuğu insanla sadece konuşmak bile mutluluk kaynağı. Burada yalnız olmadığını hissetmek ve başkasına hissettirmek çok değerli. Bu nedenle çekinmeden yardımcı olmaya çalışırım.”, “Tabii, yardımlaşırız. Seve seve. En zor konu is bulma falanla ilgili. Çünkü elimden gelenler kısıtlı.”, “Arkadaşlarım benden bir şey istediğinde tabii yardım edebileceğim şeylerde yardım ederim. Ama yardım isteyen arkadaşın Türk veya yabancı olması benim için bir fark oluşturmuyor.”, “Başvurabilirler ben de onlara başvururum. Memnun olurum tabii bazen sadece biz birbirimizi anlıyoruz.”, şeklinde cevap verildiği görülmüştür. Katılımcıların kendi kültüründen olanlara karşı yardım konusunda istekli oldukları görülmektedir.

“Japonya’da yaşayan Türk arkadaşlarınız ya da akrabalarınızın yanında kendinizi nasıl hissedersiniz?” sorusuna; “Onlar büyük bir aile gibidir. Genelde (babamın arkadaşları oldukları için) benden yas olarak büyüktür ve onlardan birçok tavsiye/bilgi alıyorum. Üstelik onların birçoğu yurtdışında okuma/çalışma deneyimi sahibi oldukları için öğrenecek çok şey var.”, “Çok iyi hissederim. Aynı acıları, aynı sevinçleri paylaşırsın. Halden anlarlar.”, “Türkiye’deki arkadaşlarımla buluşmuş gibi. Japonya birden Türkiye olur.”, “Çok seçiciyim, yirmi kişi var yok arkadaşım. Onlar da yanında mutlu olduğum insanlar. Herkesle görüşmüyorum.”, “Bu görüşüğünüz zümreye göre değişir ama ben seçerek belirliyorum arkadaşlarımı ve dolayısıyla yanlarında iyi hiss ediyorum.”, “Arkadaş olarak kabul edilen -fikren ve yaşam tarzı itibarıyla uyum sağlanan- kişi sayısı az olduğu için, ilişkiler daha derinlemesine olmaktadır... Kültür ve lisan olarak diğer milletlerden kişiler için de benzer duygular geçerlidir.”, “Türkler genelde az dinleyip çok

konuştukları için, çok rahat hissetmem açıkçası. Siyasi konulardan da çok rahatsız olurum. Ama burada uzun kalan kafa dengi arkadaşlarımla sohbet her zaman çok güzel tabii.”, “Türk arkadaşlarla Türkçe konuşmak çok iyi oluyor. Ne kadar uzun süredir yurtdışında yaşıyor olsam da kendi ana dilimde konuşmak daha rahat. Ama bunun yanında bazen rahatsız olabiliyorum. Türk kültüründe çok fazla sorunlardan konuşma ve şikâyet etme var, özellikle bunu çok yapan arkadaşlar olursa ben rahatsız olurum. Japonlar ve diğer Avrupalı arkadaşlar bu kadar sorunlardan konuşmuyor, özellikle çözümünü kendi elinde olmayan sorunlardan.”, şeklinde cevaplar verilmiştir. Türk arkadaşları ile vakit geçirme konusunda genel anlamda olumlu duygular hisseden üç katılımcı olduğu, birinin Türkçe konuşma fırsatı olarak gördüğü ancak Türk arkadaşları ile birlikteyken konuşulan konular ve Türklerin iletişim kurma konusunda eksiklikleri hakkında olumsuz düşüncelere sahip oldukları görülmektedir.

“Japonya’da yaşayan Türk arkadaşlarınız ya da akrabalarınızla ne sıklıkta buluşursunuz? Belirli bir gün ya da zaman diliminde görüşmeye özen gösterir misiniz?” sorusunun cevapları; “Görüşme sıklığı değişken ve düzensizdir... Kişisel takvim ve çabalar ile buluşmalar düzenlenir. Örgütlülük azdır.”, “Babamla haftada 1 sefer kadar görüşüyorum. Diğerleri ile ise, babama göre... “Kadınlarla gündüz hafta içi, erkeklerle, cumartesi genellikle akşamı.”, “Ayda yılda bir görüşüyoruz. Yalnız BUMED Japonya olarak yılda bir sakura çiçekleri zamanı yemeğimiz var, diğerleri düzensiz...” , “Genelde akşam iş çıkışı ya da hafta sonu bir araya geliniyor.”, “Eskiden Elçilikte buluşuyorduk, resmi bayramlarda. Ancak son yıllarda o bağlar azaldı. Elçilik her zaman bizleri çağırıyor artık. Kendimiz dini bayramlarda bir ara geliyoruz.”, “Yaklaşık 2 ayda bir. Düzenli olarak görüştüğümüz belirli günler yok...” , “Belirli bir gün veya zaman dilimi yok ama hepimiz çalıştığımız için genellikle akşamları.”, şeklindedir. Bu cevaplara göre; Japonya’da yaşayan Türklerin düzenli olarak ve sık sık bir araya gelmedikleri, ancak esas kültürlerine dayalı özel günlere ise hala önem verdikleri düşünülebilir.

“Japonya’da yaşayan Türk arkadaşlarınız ya da akrabalarınız ile görüşmelerinizde Türk yemekleri ya da ürünleri ya da benzer ürünler tüketmeye özen gösterir misiniz?” sorusuna; “Yılda bir veya iki kere olan ve özel bir amaçla bir araya gelindiği durumlarda, toplanılan mekânın Türk yemekleri ikram etmesi ya da katılanların Türk yemekleri yapıp getirmesi güzel birer jest olur. Ancak zorunluluk değildir. Az sayıda katılımcıyla evlerde buluşulması durumunda, Türk yemeklerinin ikram edilmesi daha olasıdır.”, “... Birisi Türkiye’den bir şey getirirse bazen bir araya gelip beraber yiyoruz (beyaz peynir; sucuk; lokum; her neyse, hep beraber yiyince daha da güzel).”, “Evet. Büyük çoğunlukla Türk ürünleri, restoranlarına gideriz.”, “Böyle bir takıntımız yok ama Türkiye’den yeni gelmiş bir arkadaş varsa eğlencelik olarak kuruyemiş peynir falan getirebiliyor... “Burada en sık görüştüğüm Türk, bir restoran sahibi zaten. Türk yemeklerini çok özlüyorum. O yüzden tüketmeye özen gösteriyorum.”, “Toplu yemek yediğimizde evet. Daha iyi bir havası oluyor... Türk lokantaları genelde çok pahalı.”, “Bazen Türk restoranlarında buluşuyoruz... Arkadaşlar bizim eve geldiğinde ben kendim Türk yemekleri yapıyorum.”, “7 yıl önce geldiğimizde bir iki kere gitmiştik ama şimdi başka mutfakları keşfediyoruz.” şeklinde cevap vermişlerdir. Buna göre katılımcıların Türk yemeklerine ve Türk yiyeceklerine ayrı bir önem verdiği, olanaklar dâhilinde tercih ettiği görülmektedir.

“Japonya’da yaşayan Türk arkadaşlarınız ya da akrabalarınız ile bir araya gelmek sosyal ve iş yaşamınıza katkı sağlar mı? Nasıl?” sorusuna; “Düzenli ve geniş katılımlı buluşmalar yaşamak amacıyla yeni gelen kimselerin, uzun zamandır ikamet edenlerle tanışmalarına; ya da çocuk sahibi ailelerin Türk Kültürü’nü, dilini, ağız tadını ve yaşamını çocuklarına gösterebilmelerine vesile olur. Yeni kişilerle tanışmak, iş, dil, bilgi alışverişi için fayda sağlar.”, “O faaliyetler beni Türkiye ile bağlayan nadir fırsatlardan biri olduğu için, sosyal yaşamıma katkı sağlar. İş için fazla katkı göremiyorum.”, “... İş olanakları, ürünler konusunda bilgi alışverişi olur.”, “İş yaşamında menfi etkisi var. Türklerle alışveriş yapmıyorum genellikle... Japonlarla iş yapmak daha kolay ve güvenilir. Sosyal yaşam için ise seçici olduğum için sorunsuz olumlu etkisi var. Ofis yakınından geçerken çat kapı uğrayan arkadaşlar var. Normalde olmayan şeyler olduğu için seviniyor insan.”, “İş yaşamıma katkı sağladığını söyleyemem ama sosyal yaşamıma katkı sağlıyor...”, “İş olarak şimdiye kadar bir etkisi olmadı... Ancak sosyal anlamda bir bağ gerekiyor.”, “Sosyal olarak tabii ki arkadaşlarla görüşmek faydalı. Yine daha önce bahsettiğim gibi arkadaşın Türk veya yabancı olması bir fark oluşturmuyor. İş olarak Türk arkadaşlardan bir beklentim yok.”, “Çok nadir. Türk arayan olursa mesela çeviri vs. için birbirimize paslıyoruz.” cevapları verilmiştir. Bu bağlamda katılımcıların Türk arkadaşları ile bir araya gelmelerinin sosyal yaşamları açısından tatmin edici olduğunun ancak iş yaşamında kayda değer bir artışı olmadığını altı çizilmektedir.

“Japonya’da alışveriş yaparken Türk malı ürünlerle karşılaşır musunuz? Bu ürünleri özellikle tercih ediyor musunuz? Neden?” sorusuna; “Ana market zincirlerinde Türk menşeli ürün bulmak çok nadir... Olan ürünlerde çeşitlilik az olduğu için, çok acil ihtiyaçsa tercih sebebidir. Diğer durumlarda makul fiyat ve kalitedeki muadili yerel, yabancı ürün tercih edilir.”, “Türkiye’den kuru kayısı ve kuru incir geliyor. Görünce gözüm istiyor, alıyorum...”, “Bazen rastlıyorum, mutlu oluyorum. Türk marketlerini desteklemek için onlardan alışveriş yaparım. Mümkün olduğunca. Diğer mağazalardaki Türk ürünlerini almıyorum çünkü pahalı.”, “Ne iyiyse onu alıyorum, milliyetine göre ürün seçmiyorum. Zaten Türk mali yok denecek kadar az, olanlar da en uyduruk yerlerde satılıyor. Bu imajı kırabilmek ve Japonya’nın en kaliteli ortamlarında Türk ürünü satabilmek için yıllardır uğraşanlardanım.”, “Türk Malı ürünlerle karşılaşıyorum. Satın alıyorum da. Çünkü en başta özlüyorum, evde kendi yemeklerimizi yapıyorum... Burada satılan Türk ürünleri çoğunlukla Türkiye’de aynı marka ürünlerinden daha kaliteli. Daha kaliteli malzeme alıp, daha kaliteli yiyecek tüketiyorsunuz.”, “Kuru uzum, incir, kayısı, zeytinyağı. Evet, kesinlikle. Çünkü kalitesine güveniyorum. Duygusal bir bağ var.”, “Evet, az olsa da Türk malı veya içeriği Türkiye’den gelen ürünler görüşüyoruz. Bunları tercih ediyorum ve genellikle görünce alıyorum. Mesela Türk incir veya kayısı kurutmaları, bulgur veya turşu gibi ürünleri görünce alıyorum.”, “Çok nadir. Ucuz ise tercih ederim tabii. Alışık olduğum ürün olduğu için ve Türkiye’ye az da olsa katkı sağlamak için.”, şeklinde cevaplar verilmiştir. Katılımcıların bu soruya verdikleri cevap kültürel ayırt ediciliklerinin yüksek olduğunun bir göstergesi olarak düşünülebilir. Türk ürünleri ile duygusal bağ kurulması, görüldüğü zaman olumlu duygular uyandırması ve Türk ürünlerini almanın farklı kültürde yaşıyor olmalarına rağmen esas kültüre fayda sağladığının düşünülmesi oldukça dikkat çekicidir.

“Türkiye’yi ne sıklıkta ziyaret ediyorsunuz? Ziyaret dönüşünüzde Japonya’da bulamadığınızı ürünleri temin edip yanınızda getirmeye çalışıyor musunuz? Neden?” sorusuna; “Yılda bir kere ailecek... Türkiye’deki yakınlarımız da yılda bir kere Japonya’ya ziyaret ederler. Her ziyarette muhakkak Türkiye’den temin edilen ürün getirilir, sipariş verilir.”, “Bir kaç senede bir. Her zaman hediye çok alıyorum; arkadaşlarıma Türkiye’de kebab ve Maraş dondurmasından başka da güzel şeylerin olduğunu anlatmak için.”, “Yılda 3-4 kere gidiyorum. Her seferinde bavulum dolu dönerim Japonya’ya. Türkiye ürünlerini seviyorum, daha ucuz... Türkiye esnafını desteklemek için.”, “Birkaç yılda bir gidiyorum. Dönüşte çekirdek alıyorum... Daha çok kitap alıyorum. Gerçi Türkiye değil hangi ülkeye gitsem aynı şekilde kuruyemiş ve kitap alıyorum.”, “Yılda bir defa, bazen daha nadir. Bulunması mümkün olmayan birkaç şeyi getiriyorum evet. Nedeni özlemem.”, “Yılda iki defa. Zeytin, zeytinyağı, fındık ve çay. Burada Türk ürünleri pahalı.”, “Yılda 1 veya 2 kere Türkiye’ye gidiyorum... Bulgur, köftelik bulgur, kırmızı mercimek gibi burada az olan bakliyatlar, kırmızıbiber ve nane gibi baharatlar, çeşitli peynirler (Japon mutfağında en çok eksikliğini aradığım şey peynir), ve son zamanlarda da kuru mantı alıp getiriyoruz.”, “Yılda bir kere. Tabi tabi. Peynir, sucuk vs. Nedeni az da olsa özlem gidermek ve Türkiye’deki ürünlerin oldukça ucuz olması.”, şeklinde cevaplanmıştır. Katılımcılar bu soruda da kültürel ayırt edicilikleri yüksek cevaplar vermiştir. Verilen cevaplarda Türkiye’ye duyulan özlem ile Türk ürünleri almak arasında bağ kurulmuş, esas kültüre katkı sağlama isteği görülmüştür. Ayrıca katılımcılar Türkiye’nin daha ucuz olduğunu, Japonya’da bu ürünleri almama sebeplerinin tercih etmeme değil fiyatını yüksek bulmaları olduğunu vurgulamıştır.

“Japonların sizi ve kültürünüzü takdir ettiğini düşünüyör musunuz? Japonya’da yaşarken kendinizi dışlanmış hissediyor musunuz? Neden?” sorusuna; “Japonların Türkiye hakkındaki bilgisi sınırlı ve yansız olduğu için, takdir olmadığı gibi, aşağılama, ayrımcılık, dışlama eğilimleri de yoktur. Japonca hâkimiyeti geliştikçe toplumsal yaşama katılımı beraber insanların takdiri de artar. Ancak bu kişiye verilen bir takdir midir; kültüre atfedilen bir takdir midir, ayırt etmek kısmen güç olabilmektedir.”, “Takdir ettiğini düşünmüyorum. Yani Japon olduğum için tamamen dışlanmış durumda hiç kalmadım. Ama bir ara (üstelikle ilk-ortaokula kadar) Japonya’da herkesin aynı olmasının doğru olduğu öğretiliyor ve o düşünce kendimin kim olduğunu çok düşündürdü. İnsanlar “Sen farklısın” dediğinde öyle değilim demeye çalışırdım, ama sonra “sen Japon’sun” derler se bu sefer bir şey kaybettim gibi hissederdim...”, “Beni ve Türkiye’nin değerlerini takdir ettiklerini düşünüyorum ama Türkiye ile ilgili pek çok olumsuz düşünce ve izlenimleri de var. Dışlandığımı düşünmüyorum...”, “Japonlar Türk kültürünü bilmezler. Yaşlılar Kemal Paşa’yı gençler Kapadokya’yı bilir. Genelde birisi beni tanıyınca onun gözünde bütün Türk kültürü ben oluyorum. Ben düzgünsem Türk kültürü de düzgün... İrk farkı olduğu için fiziksel olarak sürekli yabancıyım ama iş ortamında falan bu nedenle dışlanma gibi bir durum yok. Genelde her şey ve herkese saygılılar.”, “Hiçbir zaman dışlanmış hissetmedim. Burada kimsenin de öyle hissettiğini sanmıyorum. Burada “çeşitliliğe saygı” çok yüksek düzeyde. Takdir ettiklerini düşünmüyorum hiçbir kültürü, sadece öylece kabul ediyorlar. Ama ben onlar gibi yoğun çalışabildiğim ve buraya çalışmaya geldiğimi her fırsatta söylediğim için beni takdir ediyorlar.”, “Evet, TR’ye karşı genel bir merak var. Bu yüzden takdir olmada da saygı ve ilgi var. Tüm yabancılar, yalnız Türkler değil bir noktadan sonra dışlanıyor bence. JP kültürü içine

kapalı, kendi grup dinamiklerini yasayan bir kültür.”, “Japonya’da dışlandığımı hiç hissetmedim. Çoğu Japon Türk kültürünü ve Türkleri pek bilmiyor, onlar için yabancı yabancı... Bu konuda Japonya’da yaşamak Avrupa’da yaşamaktan çok daha iyi. Daha önce İsveç’te yaşarken mesela bu ayrımı hissediyordum, Türk olduğumu öğrenince farklı davranan insanlar gibi. Ama Japonya’da böyle bir durum yok...”, “Pek bildiklerini sanmıyorum. Hissetmiyorum.” şeklinde cevap vermişlerdir. Bu cevaplar neticesinde Japonların kendi kültürlerine ayrı bir önem attığı, Türk kültürünü yeterince tanımadığı ancak her kültüre saygı duyduğu ve bu saygı çerçevesinde katılımcıların dışlanmışlık hissetmediği görülmektedir. Bu nedenle göçmenlerin Japonya’da kültürleşme stresi düzeylerinin düşük olduğu düşünülebilir.

“Japonya’da kendinizi azınlık hissettiğinizde bir Türk ile görüşme isteği duyuyor musunuz? Size göre, Japonya’da görüştüğünüz Türkler de aynı şekilde hissediyor mu?” sorusu; “Japonya’ya yeni gelmiş ya da Japonca dil yetisi henüz belirli bir seviyeye ulaşmamış kişilerde, iletişim rahatlığından ötürü diğer Türklerle buluşma isteği daha güçlüdür. İlk dönemlerde günlük yaşama uyum sağlayana kadar ya da daha geç dönemlerde dertleşmek, danışmak amacıyla görüşme – buluşma hissi güçlenir.”, “Diğer Türkler sanırım azınlık hissettiklerini sanıyorum. Japonların arasında (Japonlarla aynı şekilde davranılan) yabancı (Türk olsun olmasın) azdır... Japonya o açıdan fazla açık bir memleket değil.”, “Tabii ki. Eşim Türk, çocuğumla Türkçe konuşuyorum. Türkiye’ye sık sık gidebilmek çok büyük bir mutluluk.”, “Ben kendimi azınlık gibi hissetmiyorum... Buraya göçtüm burada çadır kurdum, burası vatanım artık. Haliyle sırf Türk diye kimseyle görüşme isteği duymuyorum...“Kendimi azınlık gibi hiç hissetmedim. Dediğim gibi Japonlar böyle hissetmenize neden olacak hiçbir şey yapmıyorlar. En azından ben çalıştığım yerde onlardan biriyim, bu tavırlarından çok net anlaşılıyor.”, “Ben 24+ senedir buradayım. Türk arkadaşlarımla diğer yabancı arkadaşlarımla çok ayrı görmüyorum...”, “Ben böyle bir şey hissetmiyorum, ama hissettiğini düşündüğüm başka Türk tanıdıklarım var.”, “Bugüne kadar hiç hissetmedim. Ama Türkiye’de çok kötü bir olay olduğunda buluşup onların fikirlerini duymak isterim.”, şeklinde cevaplanmıştır. Bu cevaplar ışığında katılımcıların kendilerini genel anlamda azınlık olarak görmediği, Türklerle ya da Türk olmayanlarla bir araya gelmeyi eşit değerlendirdiği görülmektedir. Ancak katılımcıların kendilerini azınlık hissetmediklerini belirtirken bir yandan da Türk arkadaşları içerisinde kendini azınlık olarak görenlerin olduğunu belirtmeleri de önemlidir. Bunun nedeni Japonya’da doğup büyüyen katılımcının cevabında görülmektedir. Buna göre Japonların kültürel ayırt edicilikleri üst düzeyde ve etnik kimlikleri oldukça belirgindir. Bunun sonucunda, kendilerinden olmayana asla bir Japon gibi davranmamaktadır.

“Japonya’da yaşayan Türk arkadaşlarınız ya da akrabalarınız ile bir araya geldiğinizde, kendi ırkınızın / etnik kökeninizin / memleketinizin daha olumlu / olumsuz özelliklere sahip olduğunu tartışır mısınız? Bu tür konuşmalarda genel kanı ne oluyor?” sorusuna; “Japonya’ya gelindikten sonraki ilk bir sene içinde, benzerlikler ve farklılıklar daha sık gözlemlenir... Yaşanılan süre uzadıkça yerme ve sevme sıklığı da azalır. Kanıksama başlar. İlk yıllarda Japonya hakkında yaşanılması – alışması güç kanısı hâkimse de yaşanılan süre uzadıkça, Türkiye’de yaşamanın daha güç olduğu fikri gelişir.”, “Onlar bana yabancı gözle bakmazlar ve bunun için kendimi biraz daha Türk

gibi hissediyorum... Ben konuşmalarını genelde dinliyorum... Konuşunca siyaset, din, tarih vs. her şey, iyi konuşma olmuyor. Bence herkes biraz alaycı (cynical) Türk haberler hakkında konuşurken.", "Konuşuluyor tabii. Japonların tuhafıkları olduğu ama yine de çok değerli insanlar oldukları ve Türklerin çok değerleri olsa da çok eksikleri olduğunu konuşuyoruz.", "Bunları öğrenciyken daha çok yapardık ama artık kaçınıyorum... Eğitim yaşı geçtikten sonra başkalarını değiştiremeyiz ama uğraşırsak belki kendimizi bir nebze adam ederiz. Böyle düşündüğüm için genel tartışmalardan ve güncel haberlerden kaçınıyorum genellikle.", "Tartışıyoruz. Genel kanı maalesef ülkenin geldiği noktaya üzölmek. Güvensizliğin, saygısızlığın artışı, çocukları büyütürken onları korumanın zorluğu...", "Ben çok sık bir araya gelmiyorum, ama genelde bizler Japonların disiplinine, çalışma azmine hayranız. Kati yanları da bize uymuyor tabii. Bunları konuşuruz. TR'deki düzensizlikten ve stresten şikâyet ederiz.", "Evet genelde bu tarz tartışmalar çok oluyor. Daha önce de söylediğim gibi Türk kültürü olarak böyle konularda tartışmayı, şikâyet etmeyi ve karşılaştırmalar yapmayı seviyoruz. Ben bu tarz tartışmaları anlamsız buluyorum ve genelde uzak duruyorum. Bence Türk, Japon, İsveç kültürü vesaire karşılaştırıp tartışma yerine hepsini ayrı ayrı kabul edip iyi yönlerini düşünmek daha iyi.", "Genellikle haberlerden bahsediyoruz, seçimler vs.", şeklinde cevap verilmiştir. Cevaplarda dikkat çeken katılımcıların Türkiye ile ilgili sohbet etmektan kaçınması ve genel sohbetin eleştiri odaklı olmasıdır. Ayrıca Türkiye ile stres kelimesinin genel olarak cevaplar içerisinde sıklıkla yan yana gelmesi de ilgi çekici bir olgudur.

"Yeniden Türkiye'de yaşamayı düşünüyor musunuz? Neden?" sorusuna ise; "Hayır. 15 senedir ayrırım... 15 sene önceki yaşam devam etmediğinden, yeniden Türkiye'ye ayak uydurmakta güçlük çekmek olası. Bu yüke yeniden girmeyi düşünmemekteyim.", "Hiç Türkiye'de yaşamadığım için bir denesem güzel olacağını düşünüyorum. Ama tabi her zaman herkes tehlikeli diyorlar. Japonya'ya göre her yer tehlike dolu sanırım.", "Evet. Japonya'da yaşlandığımı hayal bile edemem. Burası benim için geçici bir yer. Türkiye'ye her şeye rağmen dönmeyi çok istiyorum.", "Hayır. Japonya'ya göçtüm ben. Burası vatanım. İsviçre'ye de gittim ailemle çalışmak için ama sonra yine Japonya'ya donduk.", "Şansım olsa muhtemelen geri dönmek istemem. İşim gereği geri dönmem gerekiyor. Bu ülkede çok insani şartlarda yaşıyorum, güvendeyim... Burada bir Türk bilim insanı olarak ülkemi temsil etmeyi tercih ederim şansım olsa.", "Şu anda acil ailevi bir durum olmadıkça hayır. Tüm iş çevrem alışkanlıklarım burada. TR'de sıfırdan iş kurmak çok zor. Üstelik TR çok stresli, yaşam çok zor.", "Şu anda hayır... Çocuğuma iyi bir eğitim ve yaşam sağlayabileceğimi düşünürsem daha sonra olabilir. Veya emekli olduktan sonra Türkiye'de küçük bir şehirde olabilir...", "Şimdilik hayır. Burada sinir bozucu öğeler daha az.", şeklinde cevaplar verilmiştir. Buna göre katılımcıların bir tanesinin kesinlikle Türkiye'ye geri dönmek istediği, Türkiye'de hiç yaşamamış olan katılımcının merak nedeniyle Türkiye'de yaşamayı düşündüğü, bir diğer katılımcının emeklikten sonra arzu ettiği şartları temin ettiği takdirde geri dönmeyi düşünebileceği, diğer katılımcıların ise böyle bir düşüncesinin ya da isteğinin olmadığı görölmektedir. Japonya'da yaşamını sürdürmek isteyenlerin ifadelerinden yola çıkarak katılımcıların kültürlleşme sürecinin tamamlandığı gözlemlenebilir.

"Japon diline ne derece hâkimsiniz? Yeterli düzeyde Japonca konuşmak/konuşmamak

yaşam standartlarınızı ne derece etkiliyor?" sorusu; "İleri derecede hâkimim. İş yaşamına katılım, katıldıktan sonra terfi veya yeni işe geçiş konularında Japonca yetkinliği çok kritik bir eşik. Yeterlilik sağlandıktan sonra, iş yaşamında ve toplumsal hayatta konumlandırılma daha farklı. Kişisel bağlantıların kurulması, derinleştirilmesi, toplum tarafından kabul edilmekte mutlak etkili.", "Japonca benim anadilim.", "Gündelik konuşmaları az buçuk yapabiliyorum. Bu az Japonca bile bana çok yararlı oluyor. Dil bildikçe o toplumdan daha çok şeyler alıp veriyorsunuz.", "Ana dilim değil ama sorunsuz kullanıyor, okuyor ve yazıyorum. Gelişmiş toplumda dil bilmeden, okuma yazma bilmeden yaşamak olanaksız zaten. Japonya da bundan farklı değil. Yazı kültürü ve geleneği de çok ağır olduğu için mutlaka dile hâkim olmak gerekiyor. Yaşam standardını yükseltmek için değil, normal standarda erişebilmek için gerekli bu.", "Günlük kendiliğimi halledebilecek kadar konuşabiliyorum. Japonlarda İngilizce bilme olasılığı da çok düşük olduğundan Japonca bilmemek günlük hayatı epeyce kısıtlıyor. O yüzden geldiğim ilk aylarda zorlanmıştım ama konuşabilmek yaşamı çok kolaylaştırdı.", "Oldukça. Tüm zamanım hemen hemen Japonca geçiyor. Konuşabildiğim için daha iyi iş ve yaşam olanaklarına sahibim.", "Tamamen ana dilim gibi değil ama normal yaşamda ve işimde yeterli olacak kadar Japonca konuşuyorum. Japonca bilgisi Japonya'daki hayat standartlarını çok etkiliyor, hiç Japonca konuşamayıp ve okuyamayınca yapılabilecek şeyler kısıtlanıyor.", "2011 yılında JLPT N1 aldım. Dil oldukça önemli.", şeklinde cevaplanmıştır. Bu durumda katılımcıların hepsinin ev sahibi kültürün diline hâkim olmasının, o kültürle ilgili daha olumlu bakış açısı elde etmelerine katkısı olduğu düşünülebilir. Japonların ise kendi kültürüne ait dili kullananlara karşı daha yakın bir tavır sergilediği anlaşılmaktadır.

"Japonya'da yaşadığınız süre içerisinde etnik kimliğiniz nedeniyle hangi durumlarda kendinizi iyi, hangi durumlarda kötü hissettiğinizi anlatabilir misiniz?" sorusuna; "Etnik kimlik nedeniyle hor görülen veya el üstünde tutulan bir durumla karşılaşmadım.", "Japonya'da ben genelde Japon olarak yaşıyorum...", "Türkiye ile ilgili olumlu bir durum olursa, etnik kimliğimizle daha çok gurur duyuyorum tabii. Örneğin bir Japon Türkiye'ye gitmiş de olumlu konuşursa gurur duyuyorum... Kendimi etnik kimliğimden ötürü Japonlar içinde kötü hissetmedim...", "Türküm diye özellikle iyi hissettiğim bir durum olmadı. Aksine kötü hissettiğim oldu. 2015'te elçilik önünde taşlı sopalı kavga olmuştu, bütün tanıdıklara rezil kepaze olmuşuk.", "Böyle bir durum yaşamadım. Dediğim gibi Japonya'da kimse sizin etnik kimliğinizle ilgilenmiyor.", "Etnik kimliğimde en zorlandığım konular aslında Türk değil, Müslüman olmakla ilgili...", "Türkiye'deki gezi olaylarından dolayı Japonya'da da bazı olaylar çıktığında veya birkaç kez seçimler sırasında elçilik çevresinde kavga haberleri çıktığında kendimi kötü hissettiğimi hatırlıyorum ama bunlar çok az. Genelde yabancı arkadaşlar misafirlğe gelip evde Türk yemekleri yediğimizde de kendimi iyi hissediyorum.", "Kötü hissetmiyorum.", şeklinde cevaplar verilmiştir. Katılımcıların etnik kimlikleri ile ilgili yaptıkları değerlendirmelere göre, Japonların kültürlerini takdir etmesinin gurur vesilesi olduğu ve Japon kültüründe yanlış görülen davranışları Türkler sergilediğinde ise utanç duyulduğu görülmektedir. Bu durumdan, katılımcıların etnik kimliklerini korudukları ve esas kültüre aidiyetlerinin devam ettiği anlaşılmaktadır.

“Türk medyasını takip ediyor musunuz? Ediyorsanız hangi kanallardan takip ediyorsunuz? Bu kanallar aracılığı ile edindiğiniz bilgiler sizde memleket hasreti yaratıyor mu? Neden?” sorusu ise; “Türkiye medyasını takip etmiyorum. Türkiye’de yaşayan yakınlarımdan ve yurt dışında yayımlanan yayınlardan son durumu takip ediyorum. Memleket hasreti yaşamamaktayım.”, “Takip etmiyorum. Okumaya çalışınca, bilmediğim genel bilgiler çok oluyor; Türkçeyi anlasam da konuyu anlayamıyorum...”, “Genellikle Türk medyasını okuyorum. Hasret zaten var. Haberleri okuyunca üzülmüyoruz daha çok.”, “Takip etmiyorum. En son televizyonu da 1989’da izledim. Hiç özlemiyorum...”, “Takip ediyorum. Genelde internet üzerinden haber okuyorum. Türkiye’de iyi şeyler o kadar az oluyor ki, daha çok üzüntü yaratıyor bunlar bende. Eğitim kalitesi ve seviyesi düşüyor. Şiddet olayları artıyor. İnsana, hayvana, doğaya saygısı olmayan insan sayısı artıyor. Üzülerek söyleyeyim ki hasret yaratmıyor. Ailemi arkadaşlarımı çok özlemiyorum sadece.”, “Özellikle takip etmiyorum. Uzak kalmaya çalışıyorum. Verimli konular konuşulmuyor. Çok anlamsız konular konuşuluyor. JP’deki gündemden çok farklı. Zamanımı harcadığıma ve strese girdiğime değmiyor... “Son zamanlarda hiç takip etmiyorum... Yaklaşık 12 yıldır yurtdışında yaşadığımdan artık genel konularda da uzağım, o yüzden Türk medyasında ilgimi çeken bir şey pek olmuyor. Genelde Türkiye’deki arkadaşlardan ve ailemden haberleri alıyorum.”, “Ara sıra. Hasretten ziyade iyi ki gelmişim dediğim oluyor.”, şeklinde cevaplanmıştır. Bu cevaplara göre katılımcıların Türkiye’den haber alma isteklerinin, sadece aile ve akrabaları ile ilgili olduğu görülmektedir. Japonya ile Türkiye arasında bir kıyaslama yapmakta olan katılımcıların, Türkiye ile ilgili olumsuz düşünceleri nedeni ile Türk medyasını takip etmedikleri, dolayısıyla memleket hasreti çekmedikleri görülmektedir. Bu bağlamda katılımcıların kültürleşme stresini kısa sürede atlatarak ev sahibi kültüre aidiyet duydukları görülmektedir. Bu aidiyet kültürel uyumla neticelenmektedir.

4.4. Araştırmanın Sınırlılıkları ve İleriki Çalışmalara Öneriler

Araştırmanın tasarlanma sürecinde katılımcılara ulaşmak için sosyal medya takibi yapılmış ve ilk katılımcıya ulaşılmasının ardından yeni katılımcılar bulunması konusunda kendisinden yardım alınmıştır. Ayrıca aynı katılımcı aracılığıyla Japonlara da bir anket uygulanmak istenmiş ancak ortak dil probleminde dolayı elde edilen anket sayısı 17 kişi ile sınırlı kalmış ve temsil kabiliyeti olmadığı için kullanılamamıştır. Japonya’nın Türkiye ile ortak bağlarının coğrafi nedenlerle zayıf olması ve Japonya’da yaşayan Türk sayısının Avrupa ülkelerine oranla daha az olması nedeniyle katılımcılara ulaşma konusunda büyük güçlük yaşanmıştır. Bu nedenle çalışmanın sınırlı bir veri sağladığı düşünülebilir. İleriki çalışmalarda, bu çalışmada karşılaşılan engellerin aşılması ile daha detaylı ve geniş kapsamlı veri elde edilebileceği düşünülmektedir. Çalışılan konunun kültürlerarası iletişim bağlamında az sayıda çalışmalardan biri olmasından dolayı bu ve benzer çerçevede çalışmaların önemli olduğu düşünülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın katılımcılarının sosyo-demografik sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde Türkçeye önem verildiği ve katılımcının kendisi Japonca öğrenirken Japon olan aile bireylerinin de Türkçe öğrendiği görülmektedir. Bu durumda kültürel bir

ayırt edicilik etkisinden söz etmek mümkündür. Ayrıca katılımcıların hepsinin poliglot olmasının yani çok sayıda yabancı dil bilmesinin Japonya'ya göçmen olarak kabul edilmelerine katkı sağlamış olabileceği düşünülmektedir. Zira göçmen politikası konusunda katı bir tutum izleyen Japonya'nın üstün özellikleri olan çalışanları göçmen olarak kabul ettiğine çalışma içerisinde daha önce değinilmiştir.

Göç edilen ülkede, göçmenlerin topluma uyumunun ve uzlaşma oluşmasının en temel belirleyicisi; yeni kültüre ait bireylerin göçmenlere karşı nasıl bir yaklaşım içerisinde olduğu ile yakından ilgilidir (Türker ve Yıldız, 2015). Araştırmanın sonuçlarına göre Japonya'da yaşayan Türk katılımcılar Japonlar tarafından herhangi bir şekilde ayrımcılığa uğramamakta dolayısıyla kültürleşme stresi görülmemekte, bu nedenle de genel olarak memleket hasreti hissetmemektedir.

Japonya'da iş gücünün giderek daralması söz konusu olsa da ekonomik çevrelerin göç politikası konusunda etkisi güçlü değildir. Japon siyasetçilerinin de azalan işgücüne rağmen göçmen alma konusunu hala bir tabu olarak görmesi, her ne kadar demografik baskılar güçlü olsa da, Japonya'nın kapılarının göçmenlere kapalı olmasına neden olmaktadır (Vogt, 2007: s.27). Kültürleşme sürecinin hem göç edilen kültürü hem de göçmenleri etkilediği bilinmektedir. Buna göre her iki kültürün sahiplerinde bir takım davranış ve değer değişiklikleri meydana gelmektedir (Saygın ve Hasta, 2018: s.303). Kendi kültürlerini koruma konusunda yüksek hassasiyete sahip olan ve kültürlerini diğer kültürlerden daha üstün görme eğilimi olan Japonların, Japonya'ya göçmen kabulünde sıkı kurallar uygulaması da az sayıda göçmen alınması durumunu açıklayabilir. Bunun yanı sıra Japonya'da yaşamakta olan Türklerin de Japon kültüründen saygı ve hayranlıkla söz ediyor olması da bu kültürün baskın olmasının ve hassasiyetle korunmasının bir sonucu olabilir.

Tutulardaki, davranışlardaki değişimler ve bunun yanı sıra kültürleşme sonucunda ortaya çıkan yeni değerler, bir bireyin etnik kimliğindeki değişikliklerin de belirleyicisi olabilmektedir (Phinney, 2003: s.78). Buna göre Japonya'da yaşayan Türklerin aile ilişkilerinde, çalışma biçimlerinde, yeme içme ve sosyalleşme düzenlerinde vb. Japon kültürüne ayak uydurduğunun görülmesi etnik kimliklerinde değişiklik olduğunun habercisidir. Ancak Türk kültürü ile ilgili övgü aldıklarında gurur duyuyor olmaları ve olumsuz bir durum olduğunda ise utanç duyuyor olmaları etnik kimliklerini değişikliğe uğrasa da muhafaza ediyor olmaları ve kültürel ayırt edicilik düzeyi açısından önemli bir veridir.

Araştırmanın sonuçlarına göre katılımcıların çoğunlukla her iki kültüre de ait hissettiği, bu durumda çok kültürlü oldukları söylenebilir. Vatandaş'a göre (2001); çok kültürlülük modeli, toplumsal uyum modelleri arasında yeni bir modeldir. Literatürde mozaik ya da salata kâsesi isimleriyle de nitelenen bu modelde miras kültürünün erimesi ve diğerine dönüşmesi söz konusu değildir, yeni bir karışımın ortaya çıkması ve kültürlerdeki her unsurun özneliğini koruması şeklinde bir karışım olarak değerlendirilmektedir.

Japonya'da yaşayan Türk göçmenlerin mülakatlarda Japonlarla ilgili olarak sıklıkla belirttiği; saygı, düzen, değer görme, çalışkanlık, eşit davranma, geleneklere bağlılık gibi olgular, Japon kültürünün çerçevesini ve özelliklerini gözler önüne sermektedir. Bu bağlamda göçmenlerin de bu özellikleri korumaya özen gösterdiği ve sosyal ve iş yaşamını bu tür enformel kültürel ve toplumsal kurallar çerçevesinde idame ettirdiği

görülmektedir. Kültürel ayırt ediciliklerini ise uygun zaman ve ortamlarda sergilemeleri de dikkat çekici bir sonuçtur. Buna örnek olarak; Türk esnafın para kazanmasını istemeleri, dini ve milli bayramlarda bir araya gelmeye çalışmaları ve bu gibi toplantılarda Türk yemekleri yemeleri, Türkçe konuşmaya önem verdiklerini Japon aile bireylerine göstermeleri ve Türk malı olan ürünleri mümkün olan şartlar içerisinde almaya ve tüketmeye meyilli olmaları gösterilebilir.

Japonya'da yaşayan Türklerin kültürleşme bakımından ise bütünleşme stratejisi sergilediği görülmektedir. Bu bağlamda kendi kültürel bağlarını belirli oranda muhafaza ederken ev sahibi kültürün de bir parçası olabilmek için çaba gösterildiği ortaya çıkmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre gözlemlenen, Japonya'da yaşayan Türklerin kültürel uyumlarının yüksek olması ise; kültürel değerlere büyük önem veren geleceği olarak tanımlanabilecek Türk kültüründen, bu çerçevede benzer özelliklere ve hassasiyete sahip gelenekçi Japon kültürüne göç etmiş olmalarının bir sonucu olarak düşünülebilir.

Kaynakça

- Abaday, A. (2010). Japon Sevgisi İçgüdüsel (Japonya'nın İstanbul Başkonsolosu Katsuyoshi Hayashi ile röportaj), <https://www.ntv.com.tr/turkiye/japon-sevgisi-icgudusel,ewOtrSxmiUCayGkm3Vot2g> (Erişim tarihi: 12.03.19, 08:00).
- Altay, Ç. (2002). Abnormal Hemoglobins in Turkey. *Turk J Haematol*; 19: 63-74.
- Asialogy (2017). Türkler ile Japonlar Akraba mı? (TÜBİTAK Tıp Araştırma Ve Geliştirme Projesi), <https://www.asialogy.com/turkler-ile-japonlar-akraba-mi/> (Erişim tarihi: 12.03.19, 14:31).
- Bennett, M. J. (1998). Intercultural Communication: A Current Perspective. In Milton J. Bennett (Ed.), *Basic Concepts of Intercultural Communication: Selected Readings*. Yarmouth, ME: Intercultural Press.
- Boog, I. (2014). *Multiculturalism & Multicultural Citizenship: Public Views on National Belonging, Equality and Cultural Distinctiveness in The Netherlands*, Ipskamp Drukkers, Enschede, ISBN 978-94-6259-281-0.
- Bradford, S. C. & Phillips, K. L. (2018). *The Dynamic Effects of Changes to Japanese Immigration Policy*, (Discussion paper), <https://github.com/kerkphil/JapanImmigrationPolicy>
- BBC World Service Poll (2010). <http://news.bbc.co.uk/2/shared/bsp/hi/pdfs/160410bbcwspoll.pdf> (Erişim tarihi: 11.03.19, 22:13).
- BBC World Service Poll (2017). https://globescan.com/images/images/pressreleases/bbc2017_country_ratings/BBC2017_Country_Ratings_Poll.pdf (Erişim tarihi: 11.03.19, 20:05).
- Ikegami, Y. (1991). *The Empire of Signs: Semiotic Essays on Japanese Culture* (Foundations of Semiotics) ed. by: Yoshihiko Ikegami, John Benjamins Publishing Company.
- Kanık, C. (2018). Türk Kökenli Göçmenlerin Kimlik Yönelimi, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 11, Sayı 1, Haziran, ss. 227-246.
- Koydemir, S. ve Schütz, A. (2014). *Almanya'daki Türk Göçmenlerde Yaşam Doyumu: Kültürel*

Kimlik ve Benlik Kurgularının Rolü, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 5 (42), 208-220.

McGuire, W. J. (1984). "Search for the Self: Going Beyond Self-Esteem and the Reactive Self," in Personality and the Prediction of Behavior, eds. R.A. Zucker, J. Aronoff and A.I. Rabin, New York: Academic Press, 73-120.

Morgan, S. P. & Hirosima, K. (1983) The Persistence of Extended Family Residence in Japan: Anachronism or Alternative Strategy?, American Sociological Review, Vol. 48, No. 2, pp. 269-281. doi: 10.2307/2095111

Phinney, J. (2003). Ethnic Identity And Acculturation. In: Chun, K./Organista, P./Marin, G. (Eds.): Acculturation: Advances in theory, measurement, and applied research. Washington, DC: American Psychological Association, pp. 63–81.

Sarıboğa, V. ve Sarıkaya, E. (5 Şubat 2004). Yüzyılın Operasyonuna Türk Pilotlar İmza Attı, Sabah Gazetesi, <http://arsiv.sabah.com.tr/2004/02/05/gnd110.html> (Erişim tarihi: 27.11.19: 21:04).

Saygın, S. ve Hasta, D. (2018). Göç, Kültürleşme ve Uyum, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar- Current Approaches in Psychiatry, 10(3):302-323. doi: 10.18863/pgy.364115

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2019). Japonya'da "2019 Türk Kültür Yılı" Başladı, Haber arşivi Mart 2019. <https://basin.ktb.gov.tr/TR-233292/japonyada-2019-turk-kultur-yili-basladi.html>

Tosuncuoğlu, İ. (2019). Intercultural Communicative Competence Awareness of Turkish Students and Instructors at University Level, International Journal of Higher Education, Vol. 8, No. 1, doi:10.5430/ijhe.v8n1p44

Türk Dil Kurumu (2019). http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c8659b53b1c38.55030464 http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c8659b149c1a9.11974603 (Erişim tarihi: 11.03.19, 16:16).

Türker, D. ve Yıldız, A. (2015). "Göçmenlerde Sosyo-Psikolojik Entegrasyon Analizi". in Şeker. Sirkeci, İ., Yüceşahin, M. Göç ve Uyum. TPLondon: UK pp.23-34.

Türkiye Cumhuriyeti Tokyo Büyükelçiliği (2019). <http://tokyo.be.mfa.gov.tr/Mission/ShowInfoNote/353712> (Erişim tarihi: 11.03.19, 15:01).

Urhan Torun, B. ve Bozkurt, E. (2019). Uluslararası Öğrencilerin Kültürleşme Stresi: Selçuk Üniversitesinde Okuyan Afrikalı Öğrenciler Üzerine Bir Uygulama, Selçuk İletişim Dergisi, 12 (1): 405-424.

Vatandaş, C. (2001). Çok Kültürlü Yapıda Ulusal/Etnik Kimlikler (Kanada Örneği). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(2), 101-116.

Vogt, G. (2007). Closed Doors, Open Doors, Doors Wide Shut? Migration Politics in Japan, Japan Aktuell 5.

Yıldız, M. (2013). Yüzyılın Kurtarma Operasyonu, <http://www.kokpit.aero/yuzyilin-kurtarma-operasyonu> (Erişim tarihi: 12.03.19, 08:50).